

Ioana ANGHEL

Salamanca – între vis și realitate

Preambul

La 28 mai 1998, Salamanca a fost desemnată Capitala Europeană a Culturii în 2002 prin acordul semnat de Miniștrii Culturii din țările membre ale Comunității Europene. Ce înseamnă însă pentru un oraș să fie Capitala Europeană a Culturii vreme de 365 de zile?!

Înseamnă, în primul rând, o promovare fantastică atât a numelui cât și a evenimentelor culturale special organizate; consecința directă o reprezintă creșterea turismului pe întreg parcursul anului și, deci, o dezvoltare economică puternică la momentul respectiv. În al doilea rând, constituie o (re)cunoaștere internațională a patrimoniului și a valorilor locale. Și mai constituie un prilej de mari investiții în construirea de noi edificii culturale (săli de spectacol, de expoziții etc), de renovare a altora mai vechi, mergând de la universități, biserici și până la clădiri de locuit, desigur cu bani primiți de la Comunitatea Europeană ori de la bugetul de Stat, ori din investiții private – de mare ajutor, de altfel, în țările comunitare. Reprezintă loc de întâlnire pentru artiști, oameni de cultură, intelectuali ori simpli admiratori ai artei, de orice tip ar fi ea.

Cu aceste gânduri în minte, traduse în așteptări nemăsurate, am pornit să-mi petrec acolo câteva săptămâni.

Salamanca – Oraș-Patrimoniu al Umanității

Salamanca – un oraș denumit, în adevăratul sens al cuvântului, Universitar. Deținând, la nici 160.000 de locuitori, 2 universități cu aproximativ 37.000 de studenți anual (!), 29 de școli de spaniolă pentru străini și 52 de licee, Salamanca pare a fi un punct de întâlnire între tradiție și tinerețe. În 1218, regele Alfonso al IX-lea de Leon a înființat Universitatea din Salamanca ce oferea cursuri de „Arte Liberale” (în special literale), „Trivium” și „Quadrivium”, cărora ulterior li s-au adăugat studiul legilor, al canonului, al medicinei și al teologiei. Și de atunci încoace, Universitatea reprezintă inima întregului oraș. Ea „conduce” destinele, reunește mințile puternice, inspiră și expiră viață. Totul în jur nu trăiește decât în raport cu universitatea (au existat momente în istorie în care, din cei aproximativ 15.000 de locuitori ai orașului, în jur de 5000 erau studenți, iar restul munceau practic tot pentru universitate). Această permanentă stare de emulație a transformat în timp orașul într-un loc cosmopolit, un punct de întâlnire al artiștilor cu oamenii cu bani ai timpurilor respective, aceștia „investind” fabulos în ridicarea diverselor construcții. Palate, edificii universitare, biserici, mănăstiri, catedrale. Folosirea pluralului pentru cuvântul catedrale nu este o greșală de exprimare cum ar putea părea la prima vedere. Salamanca are 2 catedrale (cea Veche și cea Nouă) lipite una de alta. Cea Veche, o culme a prosperității medievale, fusese ridicată în aproximativ un secol (pornind din 1150, când a început construcția); s-a dovedit, însă, la un moment dat, a fi prea mică și prea întunecoasă. Așadar, în secolul al XVI-lea, cu acordul Papalității, a început construirea unei alte catedrale, lipită de cea Veche, aceasta urmând să fie demolată în momentul în care era gata cea Nouă. Construcțiile s-au prelungit de-a lungul a două secole, banii s-au

terminat în nenumărate rânduri, ajungând ca până la capăt să nu mai ajungă pentru demolarea celei vechi, cum s-a petrecut de altfel cu multe alte catedrale foarte vechi. Și prin acest „noroc” al sortilor, Salamanca a rămas cu această construcție rarismă, atât de spectaculoasă și de atrăgătoare pentru cercetători, credincioși, istorici, turiști de toate felurile și naționalitățile: două catedrale lipite una de alta, formând un tot unitar, venind însă fiecare din epoci și stiluri diferite, ar amândouă, împreună și separat de o frumusețe neînchipuită.

38.000.000 de euro = investiția în infrastructura “culturală”

Și cum Europa știe să-și păstreze și să-și valorifice în același timp patrimoniul cultural, a hotărât să transforme Salamanca – timp de un an – în Capitala Europeană a Culturii. A început prin a construi edificii noi și prin a le restaura pe cele vechi: așadar, un vechi liceu a fost transformat într-o sală de expoziții (lucrare ce a costat peste 2.5000.000 de euro (!)), s-a construit un mare „Centru de Arte Scenice” cu 1200 de locuri (aproape 11.000.000 de euro), desigur pentru spectacole de teatru, muzică și balet, un „Centru de Arte” pentru expoziții de artă (peste 7.000.000 de euro), o sală multifuncțională cu 6000 de locuri (11.500.000 de euro), a fost restaurat Teatrul „Liceo”, aflat chiar lângă Plaza Mayor (inima orașului, de altfel), plătind alte peste 6.000.000 de euro. Să-mi fie iertată abundența de cifre, dar am încercat doar să arăt că, după un calcul rapid, se observă că Statul Spaniol a finanțat Salamanca cu 38.000.000 de euro (!) doar pentru mbunătățirea infrastructurii orașului.

Cultură, Cultură, Cultură

De fapt, pentru ce am înșirat mai sus toate aceste informații ce țin mai degrabă de domeniul turismului, al economiei ori al învățământului?! Pentru a ajunge în punctul în care trebuie povestit despre ce se întâmplă, *concret*, anul acesta, în Capitala Culturală a Europei! Se petrec atât de multe încât ar trebui publicată o carte, precum au făcut organizatorii spanioli, doar pentru enumerarea tuturor manifestărilor ce au avut și vor mai avea încă loc în Salamanca, ceea ce oricum nu l-ar interesa pe spectatorul român, lipsit probabil, în majoritate, de posibilitatea de a vizita Salamanca în toamna asta. Ceea ce însă cred că merită atenția este diversitatea de-a dreptul halucinantă de evenimente culturale. Arta plastică pare să „îmbrace” toți pereții interiori ai orașului; de la Rodin la o expoziție dedicată propagandei în timpul celui de-al doilea război mondial, trecând apoi la pictura renașcentistă portugheză, expunând colecția de tapiserie flamandă a Catedralei din Zamora într-o parte, iar în cealaltă găsim o galerie dedicată plasticienilor tineri din Salamanca, totul – interior și exterior – „luminează” mintea și sufletul călătorului. Urechea melomanului și nu numai a lui se poate desfăta audiind un festival de muzică religioasă, ori o întreagă serie de „opera baroca”, sau „doar” pe Montserrat Caballei și pe José Carreras în concert. Festival de jazz, concert Jan Morrison, muzică cubaneză cântată de faimoșii Compay Segundo și Omara Portuondo? Desigur.

Spectacole??? Festivaluri dedicate teatrului de stradă (numit „Viața și ficțiunea orașului Salamanca”) ori noii dramaturgii. Royal Shakespeare Company, Piccolo Teatro di Milano, Teatrul Lliure, Hanspring Puppet Company, Compania Națională (spaniolă) de Teatru Clasic, toate trupele mari din Spania în turneu cu ultimele premiere....și tot așa, seară de seară de seară, am putea petrece minunat în Salamanca, mai ales că nici măcar nu am pomenit de spectacolele de balet, de congresele și întâlnirile organizate, de ciclurile de filme ori de lansările de carte.....